

TARÎKAT PÎRLERİ ve TARÎKATLERİ: YESEVÎLİK VEYA YESEVÎYYE (6)

(...dünden devam)

Zikr-i Minşârî adı verilen bu zikir tarzı hakkında Şeyh Salim ibn Ahmed Şeyhan, şu bilgiyi vermektedir:

Zikr-i Minşârî, beş suretle ifade edilir. Hepsinde de, zikreden kimse, karnını azıcık sıkarak nefesini göbeğinin altından yukarıya doğru çeker; sonra karnını azıcık gevşeterek ve nefesini göbeğine doğru uzatarak geriye verir. Bu tarz, âdetâ marangozun, tahta üzerinde bıçkıyı uzatması ve çekmesi gibidir. Beş tarzdan birincisi: zikreden kimse, iki dizinin üzerine oturur; ellerini iki uyluğunun üzerine koyar; nefesini göbeğinden damağına doğru çekmeğe başlar; “Hâ!” der; sonra nefesini göbeğine doğ-ru uzatarak başı, beli sırtı eşit olacak biçimde şiddetle aşağıya verir, “Hay!” der. Bu sedâlar âdetâ bıçkıyı, marangozun tahta üzerinde ileri geri çektiği vakitte çıkan sesine benzer. “Hâ!” ile işaret, nefis âyetine; “Hayy!” ile işaret, doğa âyetlerine yahut aksinedir. Bu tarz birincide vü-cubun imkân üzere galebesine (Allah düşüncesinin, yaratıkları örtmesine) yahut ikincide imkânın vücûb üzerine galebesine (yaratıkları düşünmenin baskın gelmesine) göredir.

İkinci suret: Nefesini çekerken “Hû!”, aşağı verirken “Hayy!” demektir; yahut her ikisinde de “Allah!” demektir.

Üçüncü suret: nefesini çekerken “Allah!”, aşağıya verirken “Hû!” demektir.

Dördüncü suret: her iki halde de “Hayy!” demektir.

Beşinci suret: her iki halde de daim, kaim, hazır, nazır, şahid demektir.

Bu zikrin faydaları çok olup Zekeriya Aleyhisselâm’dan aktarılmıştır. (Tibyân-ı Vesâilü’l-Hakâyık

(3/266). Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, s. 107-108).

Ahmed Yesevî, Horasan Tasavvuf Okulu'na mensuptur. Onun düşünce yapısının oluşmasında, Horasan Okulunun payı büyüktür. Bundan dolayı Yesevî'nin içinde yetiştiği bu okulun tasavvuf anlayışı hakkında da biraz bilgi vermek gerekmektedir.

(devamı yarın..)